

Be of the Disciples of Aaron

jkelsen@drisha.org

Pirkei Avot 1:12

(12) Hillel and Shammai received [the oral tradition] from them. Hillel used to say: be of the disciples of Aaron, loving peace and pursuing peace, loving mankind and drawing them close to the Torah.

Avot DeRabbi Natan 12

Hillel and Shammai received from them. Hillel would say: Be like the students of Aaron: Love peace, and pursue peace, and bring peace between one person and another, and between husband and wife, [love all people,] and bring them closer to Torah. He would also say: One who pursues a name, loses his name. One who does not increase, diminishes. One who does not learn, deserves to die. One who makes use of the crown, passes away. He would also say: If I am not for myself, who will be for me? And when I am only for myself, what am I? And if not now, when? Love peace. How so? This is to teach you to be a person who loves peace among all the people of Israel, just as Aaron loved peace between everyone, as it says (Malachi 2:6), "A Torah of Truth was on his mouth, and no crooked thing was on his lips. He walked with Me in peace and righteousness, and he pulled back many from sin." (Rabbi Meir would say: What do we learn from "he pulled back many from sin"? When Aaron was walking down the road, and he came upon a wicked person, he would wish him Shalom. The next day, when that man wanted to sin, he would say: Alas! How will I be able to look Aaron in the face; I will be so embarrassed when he wishes me

1. משנה אבות א"י"ב

(יב) הלל ושמאי קבלו מהם. הלל אומר, הוי מתלמידיו של אהרן, אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה:

2. אבות דרבי נתן י"ב

הלל ושמאי קבלו מהם הלל אומר הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום ומשים שלום בין איש לאשתו [אוהב את הבריות] ומקרבן לתורה. הוא היה אומר נגד שמא אבד שמיה ודלא מוסיף יסיף ודלא יליף קטלא חייב ודאישתמש בתגא חלף: הוא היה אומר אם אין אני לי מי לי וכשאני לעצמי מה אני אם לא עכשיו אימתי: אוהב שלום כיצד מלמד שיהא אדם אוהב שלום בישראל בין כל אחד ואחד כדרך שהיה אהרן אוהב שלום בין כל אחד ואחד שנאי (מלאכי ב) תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון (ר"מ) אומר מה ת"ל ורבים השיב מעון *כשהיה אהרן מהלך בדרך פגע בו באדם רשע ונתן לו שלום למחר בקש אותו האיש לעבור עבירה אמר אוי לי היאך אשא עיני אחר כך ואראה את אהרן בושתי הימנו שנתן לי שלום נמצא אותו האיש מונע עצמו מן העבירה. *וכן שני בני אדם שעשו מריבה זה עם זה הלך אהרן וישב אצל אחד מהם אמר לו בני ראה חברך מהו אומר מטर्फ את לבו וקורע את בגדיו אומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. והולך אהרן ויושב אצל האחר וא"ל בני ראה חברך מהו אומר מטर्फ את לבו וקורע את בגדיו ואומר אוי לי היאך אשא את עיני ואראה את

Shalom. And so this man would stop himself from sinning. Similarly, when two people were fighting with one another, Aaron would go and sit next to one of them and say: My son, look at the anguish your friend is going through! His heart is ripped apart and he is tearing at his clothes. He is saying, How can I face my old friend? I am so ashamed, I betrayed his trust. Aaron would sit with him until his rage subsided. Then Aaron would go to the other person in the fight and say: My son, look at the anguish your friend is going through! His heart is ripped apart and he is tearing at his clothes. He is saying, How can I face my old friend? I am so ashamed, I betrayed his trust. Aaron would sit with him until his rage subsided. When the two people saw each other, they would embrace and kiss one another. And that is why it says (Numbers 20:20), "And the entire House of Israel wept for Aaron for thirty days" [after his death]. (Another interpretation:) Why did Israel weep for Aaron for thirty days? [(Both women and men.)] Because he always judged fairly. How do we know this? For he never said to a man or woman: You have disgraced yourself. That is why it says that the entire House of Israel wept for him. But with Moses, who would chastise them with harsh words, it merely says (Deuteronomy 34:8), "The children of Israel wept for Moses." And also, how many thousands in Israel were named after Aaron! Because if not for Aaron, they would never have come into the world. For he would bring peace between husband and wife, and then they would come back together, and would name their first child after him. But there are those who say that the reason the entire House of Israel wept for him for thirty days is because anyone who saw Moses our teacher sitting and weeping, how could they not weep? (And some say:) Anyone who saw Elazar and Pinchas, the two high priests, standing and crying, how could they not weep? At that time, Moses asked to

חברי בושתי הימנו שאני הוא שסרחתי עליו הוא יושב אצלו עד שמסיר קנאה מלבו. וכשנפגשו זה בזה גפפו ונשקו זה לזה לכך נאמר (במדבר כ) ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל: (ד"א) מפני מה בכו ישראל את אהרן שלשים יום [(אנשים ונשים)] מפני שדן אהרן דין אמת לאמיתו מניין לא אמר לאיש שסרחת ולא לאשה שסרחת לכך נאמר ויבכו אותו כל בית ישראל. אבל משה שמוכיח בדברים קשים נאמר ויבכו בני ישראל את משה. ועוד כמה אלפים היו בישראל שנקראו שמם אהרן (אהרן) שאלמלא אהרן לא בא זה לעולם שהיה משים שלום בין איש לאשתו ומזדווגין זה עם זה והיו קורין שם הילוד על שמו. וי"א לכך נאמר ויבכו את אהרן שלשים יום כל בית ישראל שכל מי שרואה משה רבינו שיושב ובוכה מי לא יבכה. (ויש אומרים) מי שרואה אלעזר ופינחס שהם שני כהנים גדולים שעומדים ובוכים מי לא יבכה. באותה שעה בקש משה למות כמיתת אהרן מפני שראה מטתו מוצעת בכבוד גדול וכתות כתות של מלאכי השרת סופדות אותו וכי בינו לבין אדם שאל והלא בינו לבין עצמו שאל ושמע הקב"ה לחישתו שנא' (דברים לב) ומות בהר אשר אתה עולה שמה והאסף אל עמך כאשר מת אהרן אחיך בהר ההר הא למדת שבקש למות כמיתתו של אהרן. באותה שעה א"ל למלאך המות לך הבא לי נשמתו של משה. הלך מלאך המות ועמד לפניו א"ל משה תן לי נשמתך גער בו [א"ל במקום שאני יושב אין נותנין לך רשות לעמוד ואתה אמרת תן לי נשמתך גער בו] והוציאו בנויפה. עד שא"ל הקב"ה למשה משה דיך העולם הזה שהרי העולם הבא שמור לך מששת ימי בראשית שנאמר (שמות לג) ויאמר יהוה הנה מקום אתי ונצבת על הצור. נטלה הקב"ה נשמתו של משה וגנזה תחת כסא הכבוד (שנאמר (ש"א כה) והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים). כשנטלה לא נטלה אלא בנשיקה שנאמר (דברים לד) על פי יהוה. לא נשמתו של משה בלבד גנוזה תחת כסא הכבוד אלא נשמתן של צדיקים גנוזות תחת כסא הכבוד שנאמר והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים. יכול אף של רשעים כן ת"ל (ש"א כה) ואת נפש אויביך יקלענה בתוך כף הקלע [(משל למה"ד) לאחד שנטל את האבן ונתנו

die as Aaron had died, because he saw the great honor Aaron was given at the funeral procession, with rows and rows of angels eulogizing him. But did he actually say this to someone? No, he just said it to himself. Yet the Holy Blessed One heard his whisper, as it says (Deuteronomy 32:51), "And you will die on the mountain that you go up on, and be gathered to your people, just as your brother Aaron died on Mount Hor." From this you learn that he asked to die as Aaron had died. At that time, [God] said to the Angel of Death: Go, bring me the soul of Moses. The Angel of Death went and stood before him, and said: Moses, give me your soul. But he scowled at him [and said: The place I sit, you have no right to even stand – and you ask me to give you my soul? So he scowled at him] and chased him away with a rebuke. The Holy Blessed One said again to the Angel of Death: Go, bring me the soul of Moses. Finally, the Holy Blessed One said to Moses: Moses! You've had enough of this world. The World to Come has been prepared for you since the six days of creation. As it says (Exodus 33:22), "God said, here is a place near Me; stand on that rock." The Holy Blessed One took Moses' soul and stored it under the Throne of Glory. (As it says [I Samuel 25:29], "And the soul of my master will be bound up in the bond of life.") And when He took it, He did it with a kiss. As it says (Deuteronomy 34:5), "[Moses died...] by the mouth of God." And not only Moses' soul is stored under the Throne of Glory, but also the souls of all the righteous are stored there! As it says (I Samuel 25:29), "[If anyone sets out to pursue you and seek your life], the soul of my master will be bound up in the bond of life." Could it be that the souls of the wicked are there, too? The verse continues: "but He will fling away the lives of your enemies like a slingshot." [(To what can this be compared?) It can be compared to someone who takes a stone and places it in a sling;] even though he flings it from place to

בתוך הקלע] אע"פ שזורק ממקום למקום אינו יודע על מה שתסמוך אף כן נשמתן של רשעים זוממות והולכות ושוטפות בעולם ואינן יודעות על מה שיסמכו. שוב א"ל הקב"ה למלאך המות לך והבא לי נשמתו של משה הלך למקומו בקשו ולא מצאו הלך אצל הים הגדול א"ל משה בא לכאן א"ל מיום שעברו ישראל בתוכי שוב לא ראיתיו הלך אצל הרים וגבעות וא"ל משה בא לכאן [אמרו לו מיום שקבלו ישראל את התורה בהר סיני שוב לא ראינוהו הלך אצל שאול ואבדון אמר להם משה בא לכאן אמרו לו שמו שמענו ואותו לא ראינו הלך אצל מלאכי השרת א"ל משה בא לכאן] א"ל אלהים הבין דרכו והוא ידע את מקומו אלהים גנזו לחיי העולם הבא ואין כל בריה יודעת שנאמר (איוב כח) והחכמה מאין תמצא ואי זה מקום בינה לא ידע אנוש ערכה ולא תמצא בארץ החיים תהום אמר לא בי היא וים אמר אין עמדי אבדון ומות אמרו באזנינו שמענו שמעה. אף יהושע היה יושב ומצטער על משה [שלא ידע היכן הוא] עד שאמר לו הקב"ה יהושע למה אתה מצטער על משה משה עבדי מת: רודף שלום כיצד מלמד שיהא אדם רודף שלום בישראל בין כל אחד ואחד (כדרך שהיה אהרן רודף שלום בישראל בין כל אחד ואחד שנאמר (תהלים לד) סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו: ר' שמעון בן אלעזר אומר) אם יושב אדם במקומו ושותק היאך רודף שלום בישראל בין כל אי ואי [אלא יצא ממקומו ויחזור בעולם וירדוף שלום בישראל] שנאמר (שם) בקש שלום ורדפהו. הא כיצד בקשהו ממקומך רדפהו למקום אחר...

place, he does not know where it will land. So it is for the souls of the wicked, which cast about and go wandering the world, and have no place to rest. The Holy Blessed One said again to the Angel of Death: Go, bring me the soul of Moses. He went back to the place, and looked for Moses, but could not find him. He went to the Great Sea and said to it: Did Moses come here? And it said: I have not seen him since the day that Israel passed through me. He went to the mountains and hills and asked them: Did Moses come here? [They said to him: We have not seen him since the day that Israel received the Torah on Mount Sinai. He went down to the Underworld and to Oblivion said to them: Did Moses come here? They said: We have heard his name, but we have never seen him. He went and asked the angels: Did Moses come here?] They said to him: God knows his path and his place. God stored him away for the World to Come, and no living creature knows where. As it says (Job 28:12–14, 22), “Where will wisdom be found, and where is the place of understanding? No human knows its measure, and it cannot be found in the land of the living. The Deep says, it is not in me, and the sea says it is not by me.... Oblivion and Death say: in our ears we heard a rumor.” Even Joshua was sitting in despair over Moses [for he did not know where he was], until the Holy Blessed One said to him: Joshua, why are you in despair over Moses? For “Moses My servant is dead.” (Joshua 1:2). *Pursue peace*. How so? This teaches that a person should pursue peace in Israel between everyone (in the way that Aaron would pursue peace in Israel between everyone, as it says [Psalms 34:15], “Turn from evil, and do good; seek peace and pursue it.” Rabbi Shimon ben Elazar would say:) If a person stays quietly in his place, how can he pursue peace in Israel between everyone? [Rather, he should go out from his place and into the world and pursue peace in Israel,] as it says, “Seek peace and

pursue it.” How does this work? Seek it where you are, and pursue it in some other place...

Malachi 2:4-8

Know, then, that I have sent this charge to you that My covenant with Levi may endure—said GOD of Hosts. I had with him a covenant of life and well-being, which I gave to him, and of reverence, which he showed Me. For he stood in awe of My name. Proper rulings were in his mouth, And nothing perverse was on his lips; He served Me with complete loyalty And held the many back from iniquity. For the lips of a priest guard knowledge, And rulings are sought from his mouth; For he is a messenger of GOD of Hosts. But you have turned away from that course: You have made the many stumble through your rulings; you have corrupted the covenant of the Levites—said GOD of Hosts.

Psalms 34:13-15

Who is the man who is eager for life, who desires years of good fortune? Guard your tongue from evil, your lips from deceitful speech. Shun evil and do good, seek amity and pursue it.

Sanhedrin 6b:2-6

The *Tosefta* cites several statements of *tanna'im* related to compromise and the term *botze'a*. **Rabbi Eliezer, son of Rabbi Yosei HaGelili, says: It is prohibited to mediate a dispute; and anyone who mediates [*habotze'a*] a dispute is a sinner; and anyone who blesses the mediator is cursing God. And of this, it is stated: “And the covetous [*botze'a*] blesses himself, though he despises the Lord” (Psalms 10:3). Rather, the judge must assure that the true**

3. מלאכי ב':ד-ח'

וידעתם כי שלחתי אליכם את המצוה הזאת להיות בריתי אתי אומר יהוה צבאות: בריתי איתך אתה אתו החיים והשלוש ואתכם לו מורא ויראני ומפני שמי נחת הוא: תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתיו בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון: כי שפתי כהן ישמרונדעת ותורה יבקשו מפיהו כי מלאך יהוה צבאות הוא: ואתם סרתם מן הדור הכשלתם רבים בתורה שחתם ברית הלי אומר יהוה צבאות:

4. תהילים ל"ד:י"ג-ט"ו

(יג) מיהאיש החפץ חיים אהב למים לראות טוב: (יד) נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה: (טו) סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו:...

5. סנהדרין ו' ב:ב'ו'

רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי אומר: אסור לבצוע, וכל הבוצע – הרי זה חוטא, וכל המברך את הבוצע – הרי זה מנאץ. ועל זה נאמר: “בצע ברוך נאץ ה'”. אלא יקוב הדין את ההר, שנאמר: “כי המשפט לאלהים הוא”. וכן משה היה אומר: יקוב הדין את ההר. אבל אהרן אוהב שלום ורודף שלום, ומשים שלום בין אדם לחבירו, שנאמר: “תורת אמת היתה בפיהו ועולה לא נמצא בשפתי בשלום ובמישור הלך אתי ורבים השיב מעון”. רבי אליעזר אומר: הרי שגול סאה של חטים, וטחנה ואפאה והפריש

judgment will prevail at all costs and metaphorically **pierce the mountain, as it is stated: “For the judgment is God’s”** (Deuteronomy 1:17). **And similarly, Moses would say: Let the judgment pierce the mountain. But** by contrast, **Aaron, whose** role was not that of a judge, was **a lover of peace and a pursuer of peace, and he would apply peace between one person and the other, as it is stated: “The law of truth was in his mouth, and unrighteousness was not found in his lips; he walked with Me in peace and uprightness, and turned many away from iniquity”** (Malachi 2:6). The *Tosefta* cites several other interpretations of the above-mentioned verse from Psalms. **Rabbi Eliezer says: If one stole a *se’a* of wheat and ground it and baked it and separated *halla* from it, i.e., separated the portion of the dough that must be given to the priests, how can he possibly recite the blessing on the mitzva of *halla*? He is not blessing; rather, he is cursing God. And of this offense it is stated: “And the covetous [*uvotze’a*] blesses himself, though he despises the Lord,”** interpreted homiletically as: And whoever blesses upon breaking [*botze’a*] the bread despises the Lord. **Rabbi Meir says: The term *botze’a* employed in that verse was stated only with regard to Judah, as it is stated: “And Judah said to his brothers: What profit [*betza*] is it if we slay our brother and conceal his blood? Come, and let us sell him to the Ishmaelites”** (Genesis 37:26–27). **And consequently, anyone who blesses Judah for this act is cursing God, and of this it is stated: “And the covetous [*uvotze’a*] blesses himself, though he despises the Lord,”** interpreted homiletically as: “And whoever blesses the profiteer [*botze’a*] despises the Lord.” **Rabbi Yehoshua ben Korḥa says: It is a mitzva to mediate a dispute, as it is stated: “Execute the judgment of truth and peace in your gates”** (Zechariah 8:16). **Is it not that in the**

ממנה חלה, כיצד מברך? אין זה מברך אלא מנאץ. ועל זה נאמר: “ובצע ברך נאץ ה” רבי מאיר אומר: לא נאמר “בוצע” אלא כנגד יהודה, שנאמר: “ויאמר יהודה אל אחיו מה בצע כי נהרג את אחינו”. וכל המברך את יהודה – הרי זה מנאץ, ועל זה נאמר: “ובצע ברך נאץ ה” רבי יהושע בן קרחה אומר: מצוה לבצוע, שנאמר: “אמת ומשפט שלום שפטו בשעריכם”. והלא במקום שיש משפט – אין שלום, ובמקום שיש שלום – אין משפט? אלא איזהו משפט שיש בו שלום? הוי אומר: זה ביצוע.

place where there is strict judgment there is no true peace, and in a place where there is true peace, there is no strict judgment? Rather, which is the judgment that has peace within it? You must say: This is mediation, as both sides are satisfied with the result.

6. דרך חיים א"י:ב:א-ה¹

הלל ושמאי קבלו מהם וכו'. אלו הם הזוג החמישי, באו ללמד מוסר על עיקר גדול, כי העולם הזה הוא מסוגל למחלוקת ביותר מכל הדברים שבעולם, כי זה ענין העולם הזה שהוא עולם הפירוד והחלוק, לכך המחלוקת רגיל בעולם. ודבר זה תוכל להבין כי באותו יום שנברא העולם בא המחלוקת לעולם מן קין והבל, שמזה תראה כי המחלוקת מסוגל לעולם הזה, בעבור כי העולם הזה הוא עולם החלוק והפירוד. לכך אמר כי ראוי שיהיה מחזיק בעולם ברדיפות שלום בין איש לחבירו, וכאשר יש בעולם הזה פירוד וחילוק, יהיה מדתו לחבר המחולקים, וכמו שיתבאר.

* ויש לשאול הרבה במאמר הלל, שאמר "הוי מתלמידיו של אהרן". ואף כי בודאי כך הוא שאהרן היה אוהב שלום ורודף שלום, מכל מקום לא נזכר זה בשום מקום בתורה בפירוש, רק כי רמז הכתוב (מלאכי ב, ו) "בשלום ובמשור הלך אתי ורבים השיב מעון". ועל זה לא סמך הלל לומר 'הוי מתלמידיו של אהרן אוהב שלום ורודף שלום', כאילו היה ידוע לכל. ועוד, "אוהב את הבריות", לא נזכר בשום מקום שהיה אוהב את הבריות. ועוד, שאמר שיהיה מתלמידיו של אהרן, וכי אף אם יהיה לו אלו מדות, מנין שיהיה מתלמידי אהרן, כי אהרן כהן גדול קדוש השם יתברך... אבל פירוש מה שאמר "הוי מתלמידיו של אהרן", כי אהרן היה כהן גדול (שמות מ, יג), והכהן הגדול הוא מיוחד להיות מקשר ישראל עד שיהיו ישראל עם אחד, וזה כאשר היה להם

¹ Derekh Chayyim is a commentary on Pirkei Avot written by the Maharal of Prague (Rabbi Judah Loew ben Bezalel (1512–1609).

משכן אחד, ומזבח אחד, הפך האומות. כמו שאמרו במדרש (במד"ר יח, ח) כאשר היה קרח חולק על כהונת אהרן, אמר להם משה רבינו עליו השלום, בדרכי גוים כהנים הרבה, כולם מתקבצים בבית אחד. ואנו אין לנו אלא יהוה אחד, ותורה אחת, ומשפט אחד, וכהן גדול אחד וכו', וכמו שהוא בפירוש רש"י ז"ל. ומזה תראה כי על ידי הכהן גדול, שהוא אחד, בזה נראה כי ישראל עם אחד. והיה אהרן מקשר ומאחד ישראל עד שהם אחד, כאשר היה כהן אחד. ולכך היה אהרן רודף שלום בין איש ובין חבירו שלא יהיו מחולקים במחלוקת, רק יהיו עם אחד. וכן היה אהרן מקרב את ישראל למקום על ידי הקרבנות שהיו עובדים אל השם יתברך, ובזה היה מקרב אותם אל השם יתברך. וכך היה מסוגל אהרן לקרב את הבריות לתורה, שאם היה רואה אדם חוטא שחטא, היה מקרב אותו לתורה, שדבר זה הוא ראוי אל מדתו. וכמו שהיה אהרן עובד עבודת ישראל להביא הטוב על ידי הקרבנות, ולא יבא טוב לאחד רק על ידי מי שהוא אוהב אותו ומבקש טובתו, ולפיכך אהרן בודאי אוהב היה את ישראל. ועוד, איך יהיה מקשר ומחבר את הבריות עד שהם עם אחד, אם הוא בעצמו אינו מקושר עמהם עד שיהיה אוהב את הבריות, ולפיכך אמר "הוי מתלמידיו של אהרן", כלומר מאחר שאהרן היה מיוחד ומסוגל לזה בעצמו יותר מכל בני אדם, אם אתה עושה כך, הנה אתה נכנס בזה להיות מתלמידיו של אהרן... והיה דבר זה על ידי אהרן בפרט יותר מכל באי עולם. ולפיכך אם האדם נכנס במדות האלו, נחשב מתלמידיו של אהרן, כי דבר זה היה לאהרן במה שהיה כהן גדול, והוא עיקר מדריגתו של אהרן. ומה שאמר "אוהב שלום ורודף שלום", פירוש "אוהב" שלא יבא מחלוקת בין האנשים, "ורודף שלום" שאם בא מחלוקת, ירדוף לעשות שלום. ושם צריך רדיפה עד שיהא מחזיר אותם לשלום. כי דרך בני אדם כאשר נכנסו במחלוקת, אז כל אחד מתרחק מן חבירו בתכלית הרחקה, ודבר שהוא מרוחק צריך רדיפה אחריו. ועוד יתבאר דבר זה מה שאמר אצל השלום בכל מקום רדיפה דוקא, והוא דבר מופלג מה שנקרא יהוה "שלום" * (שופטים ו, כד), ואסור לומר שלום בבית המרחץ. שמזה תראה כי השלום * הוא ענין קדוש על הכל.

ולכך הוא דבר שאינו מצד עולם הזה. ולפי
 מדריגה זאת צריך שיהיה נעשה ברדיפה, ולא
 יהיה נעשה בשהיה ועכוב זמן, כי כן כל
 הדברים לפי עלוי מדריגתם אין ראוי שיהיו*
 נעשו בזמן. כמו שאמרו ז"ל (מכילתא שמות יב,
 יז) "ושמרתם את המצות", אם בא מצוה לידך
 אל תחמיצנה, אל תקרא "המצות", אלא
 "המצוות". כי המצוות הם דברים אלקיים, ולכך
 לא יהיו* נעשים בשהיה ובעיכוב זמן. ומה
 שאסור להחמיץ את המצוה, ואסור להחמיץ את
 המצוה, הכל טעם אחד, כי ישראל יצאו
 ממצרים מכח המדריגה העליונה האלהית,
 שאין בה שהיית זמן כלל, וכמו שהארכנו בזה
 במקומו. וזה טעם בעצמו* שאסור להחמיץ
 המצוה, כי יש שם חימוץ על המצוה כמו על
 המצוה, כי המצוה היא אלהית, ואין ראוי לה
 הזמן, כי הזמן שייך* אל הדברים שהם בעולם
 הזה, שהוא עולם הגשמי שהוא* תחת הזמן.
 לכך השלום למדריגתו הוא דבר אלהי, עד
 שאסור לומר שם זה בבית המרחץ, עד כי אמרו
 (שבת י:) כי שמו יתברך נקרא "שלום". וזהו
 שאמר "הוי רודף שלום", בלא שהיית זמן
 לגמרי. ודבר זה יש להבין, כי הוא תולה בסוד
 שלום. ועוד יש טעם בזה, ויתבאר במקום אחר.
 ואמר שיהיה "אוהב את הבריות". ומדה זאת
 ראוי למי שהוא רודף שלום, שהוא מקשר את
 הבריות עד שהם אחד. ומכל שכן שהוא יהיה*
 אוהב את הבריות, ויהיה אחד עם הבריות, כמו
 שאמרנו אצל אהרן.
ואמר "ומקרבן לתורה", שכשם שיעשה שלום
בין איש לחבירו, כך יהיה עושה שלום וחבור
בין בני אדם שרחקו מן התורה וממצות השם
יתברך, ויעשה שלום ויקרב אותם לתורה
ולמצות השם יתברך, עד שיהיה שלום בין
ישראל ובין אביהם שבשמים...